

Ξέρω να κάνω τους άλλους να τρομάζουν

Η συγγραφέας **Μαριάννα Ενρίκες** είναι η «πριγκίπισσα του τρόμου»

Συνέντευξη στη **ΜΑΙΡΗ ΣΙΑΝΗ-ΝΤΕΪΣ**

Το σκεπτικό συνάντησής μας είναι το κωμικό «Florida Gated» που αποτελεί επιβλητικό στη διασύνταξη των οδών Παραγουάης και Φλόριδας, όπου μπορεί κανείς να αλλάξει στη μαύρη αγορά ευρώ ή δολάρια σε πέντε σε τιμή διπλάσια ή τριπλάσια από την επίσημη. Μια ομιλητική γραφή είναι μάλιστα σεβρήρη τους καρφές μας, ρωτώντας να μάθει ποιος είμαστε και τι κάνουμε. Πήναυμε κανονική συζήτηση. Οχι, η σεβρήρη δεν είναι από την Αργεντινή. Ναι, μάλιστα αγγλική γιατί ήταν δασκάλα αγγλικών στη Βενεζουέλα, την πατρίδα της. Οχι, δεν την προάγουν στο μάνατζερ παρ' όλες τις γνώσεις της, γιατί μόνο άνδρες παίρνουν προαγωγή σε αυτό το μαγαζί. Κι οχι, δεν έχει ενακαούσει το όνομα Μαριάννα Ενρίκες. Αλλά με το που ακούει πως έχει μπροστά της τη διεθνή αναγνωρισμένη συγγραφέα, γνωστή ως «πριγκίπισσα του τρόμου», Μαριάννα Ενρίκες, υπήσχεται αμέσως πως θα διαβάσει τα βιβλία της. Πάνω που πήγαινα να την προειδοποιήσω πως πρέπει να έχει γερό στομάχι για να χωνέψει τέτοιες ιστορίες, ευτυχώς μπήκαν κάτι πελάτες στο μαγαζί.

Στρέφονται προς την Ενρίκες και της εξομολογούμαι πως όταν διάβαζε το βιβλίο της «Οι κίνδυνοι του να κοιμηθείς στο κρεβάτι», στο αεροπλάνο, πετώντας από Παρίσι προς Μπουένος Άιρες, είχα μουδιάσει. Εγώ που δεν φοβάμαι τα αεροπλάνα και τα ύψη, άρχισα να τρέμω. Θα πέσουμε; Θα πνιγώμε στον ωκεανό, Αεροπειρατεία; Κάτι κακό θα μας συνέβαινε. Τα διηγηματικά της μυστήρια για περιλάσιμους, ταλαίπωρους ήμεις, παιδιά-φαντάσματα που τα ψάχνουν οι δικιοί τους, κόκαλα που τρίζουν γιατί παραμένουν άθαστα, αυτοκρατορικοί, νεκροφιλία, τα πλοιοβλήφια, κανιβαλισμό. Η ακαίνουτη φαντασία της είχε κάνει κατοχή στο μυαλό μου.

Η αμαγεία της φαντασίας
 Καλά, πώς φράζει τέτοια ανατριχιαστικά πράγματα και μετά πάει για ύπνο; Τι λογοτεχνικό έδος είναι αυτό που επέλεξε; «Α, δεν έχω πρόβλημα. Όλα αυτά που γράφω μπορεί να ήταν ή να είναι τραυματικά, αλλά τα επεξεργάζομαι. Τα στιγμή που θα φράσουν στον υπολογιστή, στο χαρτί, έχουν επιλυθεί. Δεν έχω φόβο. Έχω, όμως, την τεχνική να κάνω τους άλλους να τρομάζουν. Θέλω να σώσω τη μαγεία της φαντασίας, the magical thinking».

Γεννημένη στο Μπουένος Άιρες, τον Δεκέμβριο θα κλείσει τα 50, είναι παιδί των δεκαετιών του '80 και του '90, μεγαλώνοντας με

Με τα διηγηματά μου θέλω να πω «αυτά είναι τα σκοτάδια μας, δείξτε μας τα δικά σας». Περιγράφω τη μαυρίλα της χώρας μου και σε κάνω να σκεφθείς τη μαυρίλα της δικής σου.

Χρησιμοποιώ τον τρόπο. Θέλω εσένα, τον αναγνώστη, να σε ταρακουνήσω. Να σε σκάρω. Να μην αναρροφήσεις «αχ, τι μίζερος που είναι ο κόσμος!» και να κλείσεις την εφημερίδα.

Stephen King, Twin Peaks, Spielberg και με μια διατα ταινιών σλόσερ. Εκεί γράφει εννέα βιβλία, τα δύο συλλογές διηγημάτων, και έχει τιμηθεί με διάφορα λογοτεχνικά βραβεία, το μισθολογικό της Our Share of Night (2019) κέρδισε το βραβείο Premio Herralde της Ισπανίας, τιμή που είχαν αποσπάσει ο Χιλανός Ρομπερτό Μπιολάνο.

Μπορεί οι ιστορίες της να είναι κρυφισμένες με υπερμυστικό στοιχείο από το γκοτφικό μυστόσημα-μαγεία, τρόπο, βία, ζύμη, βαμπίρ, τέρατα και φαντάσματα, αλλά δεν είναι οι παραδοσιακές ιστορίες με φαντάσματα. Οι απρόσιτες ανατροπές στην αφήγηση ακιματωτούν και παραδέρνουν τον αναγνώστη σε παράξενες απραξίες. Καμιά φορά οι ιδέες της, όμως, είναι παρατραβηγμένες. Σε ένα διήγημα, για παράδειγμα, μια μάνα κάνει το παιδί της από ένα δυστυχία και

«Μεγάλωσα σε μια περίοδο γενοκτονίας. Εντόξει, δεν άρσει ο όρος, αλλά ήταν περίοδος μακελειού. Σκληρή σφαγή», λέει στην «κ» η Μαριάννα Ενρίκες και περιγράφει τις πρακτικές του δικτατορικού καθεστώτος στην Αργεντινή (1976-1983). Βουσανομοί, εκτελέσεις, εξορισμοί, βιασμοί...

λίγο αργότερα διαπιστώνει πως ο λαμός ενός σκόλου είναι φταγμένος από το δέγμα του πεπαιδευμένου παιδιού της. Πώς οκαρρίζεται τέτοια πράγματα; Η Ενρίκες παίρνει πόδα και σκυβεί προς το μέρος μου. «Δεν τα οκαρρίζω. Μου την είναι την ιστορία, ένας τύπος σε ένα μπαρ στη Βαρκελώνη. Αποτελεί μέρος του αστικού μύθου της. Βλέπεις, όταν ανοίξει το υπογούτριο της πόλης... οι άνθρωποι αρχίζουν να μιλούν».

Οι ιστορίες της, απόσταγμα έρευνας και φαντασίας, είναι πολύ σκληρο-υρασμένες, ομιλημένες με λογοτεχνικό ρεαλισμό και βαθιά θεμελιωμένες ώστε να μπορούν να υποθατάσουν γερά τα διάφορα επίπεδα της αφήγησης. Αλλά η απάντησή της δεν με πείθει. Πώς της έρχονται τέτοια πράγματα στο μυαλό. Της ζητώ να μου μιλήσει για τα παρελθόν της. Μαθαίνω πως η μητέρα της σπούδασε Ιατρική όταν

η ίδια ήταν μικρή. Με αποτέλεσμα η Ενρίκες να κολυμπαίει ανάμεσα σε βιβλία φυσιολογίας, ιατρολογίας, ανατομίας... από παιδικά. Α, έτσι εγγυέται κι η έρσας της με τον τρόπο. «Ήμουν μακισκή με αυτά τα σκεδόν σούπερ πορνογραφικά βιβλία, γεμάτα κομμένα μέλη, ανουές καρφές, αρτηρίες και αίμα». Αναρωριέται πως απ' τη μια η μαμά της με τα βιβλία Ιατρικής κι απ' την άλλη η γιαγιά της με τα περιωμήα της, καθώς επίσης το γεγονός πως η ίδια μεγάλωσε επί δικτατορίας σε ένα κλάμα φόβου, μυστικών και τρομοκρατίας, όλα αυτά μαζί συνέβησαν, μάλλον δι-αμόρφωσαν, τη γραφή της. «Με-γάλωσα σε μια περίοδο γενοκτο-νίας, εντόξει δεν άρσει ο όρος, αλλά ήταν περίοδος μακελειού. Σκληρή σφαγή».

Όπως η Νατολία Γκίνιμπεργκ, την οποία θαυμάζει ιδιαίτερα, που επισφακά νομίζει ότι γράφει για την οικογενειακή ζωή, αλ-

λά στην ουσία μάγει για τον φροσμο, το ίδιο κι εκείνη. Το σκεπτικό παρελθόν της χώρας αποτελεί τη σκεπή όπου παίζονται τα δράματα των ιστοριών της. Και πάντα στο Μπουένος Άιρες, μια πόλη-μνημείο μνήμης. Από τα λεικά μαντίλια που είναι ζωγραφισμένα στις πλάκες της Πλάθα ντε Μάγιο, υπενθύμισαν πως οι μανάδες μια φορά την εβδομάδα—για χρόνια—γυρίζαν γύρω γύρω από την πλάκα της απάτητας με τρόπο που οι εξοριστικοί επί δικτατορίας και μέχρι τα καταθλιπτικά κεία βουσανοπληριών της ΕΣΜΑ—κεία σαν το δικό μας ΕΑΤ-ΕΣΑ—η πόλη θαμιάτα, πονάει, αποπιάτα κειοσίντη. Η δικτατορία στην Αργεντινή μπορεί να διάρκεσε λίγα χρόνια (1976-1983), αλλά το κεία εξοριστισμόν πολιτικών αντιπάλων, συνθήκας πετώντας από ελικόπτερα, τα πτώματά τους, που ήταν δεμένα πάνω σε ράγες από

Διαβάζοντας το βιβλίο της Μαριάννα Ενρίκες «Οι κίνδυνοι του να κοιμηθείς στο κρεβάτι», μουδιάζει, τρέμει...

σιδιροβρομικές γραμμές, στη μέση του ωκεανού, άρσει ένα ανε-επιπλό τρώμα. «Έρεσι ποσα κόκαλα είναι θαμμένα κάτω από την επάνωση. Κάπ σαν μαζικό τάφου», λέει και μου δείκνει το έδαφος. «Ήμουν στην Ισπανία και μια κόκαλα ήρθε και μου είπε "Έρεσι ποσο με τάρδε το διηγημά σου, γιατί σκεφτήκα πως και στην Ισπανία μπορεί να υπάρχουν περισσότεροι μαζικοί τάφοι ακόμη και από την Αργεντινή". Με τα διηγηματά μου θέλω να πω "αυτά είναι τα σκοτάδια μας, δείξτε μας τα δικά σας". Περιγράφω τη μαυρίλα της χώρας μου και σε κάνω να σκεφθείς τη μαυρίλα της δικής σου. Δεν είναι μόνον οι χώρες της Λατινικής Αμερικής, όλες οι χώρες, ακόμη και οι ευρω-παικές, έχουν από τον σκεπτικό, τρομακτικό και υπέγιο κόση».

«Εκεί που πονάει»
 Μπορούμε, λοιπόν, να θεωρήσουμε τις ιστορίες της ως σκόλο στην κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα γύρω της; «Και βέβαια. Κι επειδή δεν μπορείς να συγκρίνεις τον άλλον γράφοντας ένα άρθρο στην εφημερίδα ή μια ακαδημαϊκή μελέτη, γράφω λογοτεχνία. Τα βιβλία τρόμου, τα θρίλερ, πες το όπως θες, έχουν μια άλλη διάσταση που σε πνιε ακριβώς στο σημείο που πονάει. Στο είδε-κός. Σου δίνω ένα παράδειγμα: για να έρθουμε στο καρφείο σήμερα προσηράσαμε ζήπιους και αστέγους. Δεν μπορούμε να τους βοηθήσουμε. Είναι αδύνατο να έχουμε έναν τόσο υψηλό βαθμό εντονισιάθους. Ούτε κι εγώ θέλω τους αστέγους στο σπίτι μου», λέει και ρωμάει μια γουλιά από τον καφέ της, «αλλά αυτό που μπορώ να κάνω ως συγγραφέας είναι να δείξω τόσο απροσάρσιο είναι κάτι τέτοιο. Χρησιμοποιώ τον τρόπο για να προκλέω τρόμο, θέλω εσένα, τον αναγνώστη, να σε ταρακουνήσω. Να σε σκάρω. Με σε φόβισα σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην προσηράσεις το βιβλίο. Να μην αναρροφήσεις "αχ, τι μίζερος που είναι ο κόσμος!" και να κλείσεις την εφημερίδα. Θέλω να σου προκλώσω μια σωματική αντίδραση, να φροβήσεις και να ζυμνήσεις από τον λήθρανο ιδρωμάτη με τρόπο στα μάτια. Δεν είναι αδύνατο να αλλάξουμε τον κόσμο. Οχι, μάλι πρέπει να πασίοουμε για ένα καλύτερο μέλλον, για την ευμηνρία».

Εκείνη τη στιγμή νανάρκεται στο τραπέζι μας, πεταχτά πεταχτά, η λαλιότητα γκαρσούνα μας. «Μια παρτά Αμερικανών μου έδω-σε πομπροπόρ πέντε δολάρια Σχήμερα απάθωνια κλειόσια», μας λέει και μας δείκνει το καρ-τόνισμα. Ο πληθωρισμός στην Αργεντινή είναι 114%.

Τα αγνοούμενα παιδιά επιστρέφουν, αλλά οι πληγές δεν κλείνουν

Σε μια από τις ιστορίες της, «Παιδιά που επιστρέφουν», τα αγνοούμενα παιδιά γυρίζουν στο σπίτι τους. Μετά από λίγο χρόνο, όμως, οι γονείς διαπιστώνουν πως αυτά τα παιδιά μπορεί να είναι μολυσμένα με τα καμένα παιδιά τους, αλλά δεν είναι τα ίδια. Εγώ τα διάκνωσι από το σκεπτικό, με τραγικές συνέπειες. Τι ιδέα κι αυτή πάλι. «Αι-δι-α-λε-α του σκατωέζικο μύθου του Changeling που λέει ότι νεράδες επισκέπτονται τα νεογέννητα και αν τους άρσει κάποιο το παίρνουν και το αντικαθιστούν με άλλο μωρό. Πάνω σε αυτό στήριξε

Εγώ και οι φίλες μου κρυφακούγαμε τους γονείς μας μιν τυκόν και που κανί που να αποδείκνυε ότι δεν ήμασαν παιδιά τους.

την πλοκή του διηγημάτος», μου διευκρινίζει, «αλλά στο πίσω μέρος του μυαλού μου είχα πάντα τα παιδιά που εξοριστίσκταν κατά τη διάρκεια της δικτατορίας,

καθώς κι εκείνα που «το έσκασαν από έναν πατέρα μέρσου, από έναν παπρίο που τα βίαζε τα χρόνια, από έναν αδελφό που ανανιόταν στην πλάτη τους τη νύχτα», όπως γράφει στην ιστορία. Επί δικτατορίας οι βουσανοτέ άρσαν τις έγκιες γυναικός που είχαν συλληφθεί για αντικαθεστωτική δράση να γεννήσουν και μετά τις σκότωναν, δίνοντας το μωρό σε οικογένειες δολοφόνων της μπέρας του. Στα παγωμένα κεία της ΕΣΜΑ διαβρίζεις τέτοιες ιστορίες κι ανατριχιά-εις. «Είναι έγκλημα κατά της

ανθρωπότητας», προσθέτει, «αυτά τα παιδιά έχουν χάσει την ταυτότητά τους. Μπορεί να μην τους βασάνισαν σωματικά, αλλά τους βασάνισαν ψυχολογικά. Τα απομακρύναν από τους γονείς τους. Γύρω στους εκατό έχουν βρει την πραγματική τους ταυτότητα, οι υπόλοιποι τετρακόσιοι δεν ξέρουν ποιοί ήταν οι πραγματικοί γονείς τους. Να φανταστείς, μέχρι κι εγώ και οι φίλες μου κρυφακούγαμε τους γονείς μας μιν τυκόν και που κανί που να αποδείκνυε ότι δεν ήμασαν παιδιά τους». Χαμγογε-

λάει. «Για να το ξεκαθαρίσουμε, είμαι ψυχή η μάνα μου». Ανασποκώ τους ώρους.
Τρώμα
 «Μια φίλη μου», συνεχίζει, «μετά από είκοσι χρόνια βρήκε τον αδελφό της. Δεν τον αναγνώρισε. Του είχε αφαιρεθεί η ανθρώπινη από πάνω του. Με τίποτα δεν θα μπορούσαν να ήταν αδελφοί. Μόλις διάβασε το διηγημά μου με υπερόνωση σε καταγορώντας με ότι έγραφα για τον αδελφό της. Βλέπεις, και να θέλω να παρεκκλίνω από την

πραγματικότητα—εγώ τον σκατωέζικο μύθο είχα στο μυαλό μου, η πραγματικότητα δεν με αφήνει. Βρισκόμαστε στο 2023 και ακόμη μιλάμε για γενεαλόγιο και δικά. Τι αυτοί τους ανθρώπους η δικτατορία δεν θα τελειώσει ποτέ».

Το βιβλίο «Οι κίνδυνοι του να κοιμηθείς στο κρεβάτι» (εκδ. Πατάκι, 2023, μίφο. Χριστιαν Θεοδωροπούλου) είχε μπει στη λίστα του International Booker Prize (2021). Μερικά από τα άλλα βιβλία της: Things We Lost in the Fire (2017) Share of Night (2019).